

KÚRIA

Bfv.III.800/2015/10.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év december hó 1. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A kábítószerrel visszaélés büntette és más bűncselekmények miatt T. P. P. és társai ellen folyamatban volt bűnügyben K. A. II. rendű terhelt által - részben védője útján - előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Veszprémi Járásbíróság 10.B.836/2014/6. számú, valamint a Veszprémi Törvényszék Bf.947/2014/9. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, továbbá az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult az ügyben újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Veszprémi Járásbíróság a 2014. szeptember 11. napján kelt 10.B.836/2014/6. számú ítéletével a II. rendű terheltet az 1978. évi IV. tv. (a továbbiakban: régi Btk.) 282/B. § (2) bekezdés a) és b) pontja, valamint (7) bekezdés b) pontja, illetőleg a régi Btk. 282/B. § (2) bekezdés b) pontja és (7) bekezdés b) pontja szerint minősülő kábítószerrel visszaélés büntetésében, továbbá 2 rb., a régi Btk. 282. § (5), illetőleg (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő kábítószerrel visszaélés vétségében mondta ki bűnösnek, s ezért halmazati büntetésül 1 év 8 hónapi börtönre, 2 év közügyektől eltiltásra ítélte, s vele szemben 1.705.000 Ft erejéig vagyonelkobzást rendelt el. Rendelkezett végül a járulékos kérdésekről.

Az ítélet ellen a II. rendű terhelt terhére bejelentett ügyészi

fellebbezést elbírálva a Veszprémi Törvényszék 2015. február 6. napján kelt Bf.947/2014/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

A jogerős ítélet ellen a II. rendű terhelt személyesen és védője útján is felülvizsgálati indítványt nyújtott be. A védő a felülvizsgálat jogalapját a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában jelölte meg, s ennek megfelelően a támadott mindkét fokú határozat hatályon kívül helyezését és a járásbíróság új eljárásra utasítását indítványozta. Az általa a terhelt nevében előterjesztett indítvány azonban ezen felül tartalma szerint a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontjára is alapított.

A felülvizsgálati indítványokban kifejtett álláspont szerint az elsőfokú bíróság eljárásában a Be. 373. § (1) bekezdés II. a) és d) alpontjaiban meghatározott ún. abszolút hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés történt. Az ügyben ugyanis nem a fiataikorúak tanácsa, hanem egyesbíró járt el első fokon, ülnök és pedagógus ülnök részvétele nélkül, jóllehet a II. rendű terhelt (valamint a III. rendű terhelt) az elkövetési idő egy részében nem töltötte be a 18. életévét, D. M. VIII. rendű terhelt pedig még a vádemelés időpontjában is fiatakorú volt. Ehhez kapcsolódó eljárási szabálysértés, hogy az ügyben a vádat nem a fiatakorúak ügyésze képviselte, ezért a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek jelenléte azon a törvény értelmében kötelező.

Emellett a felülvizsgálati indítvány törvénysértőnek tartotta a bűnösség megállapítását mindazon esetekben, amelyekben a II. rendű terhelt a 18. életévének betöltése előtt adott át kábítószer 18. életévét be nem töltött személyeknek. A kifejtett álláspont szerint ugyanis ez a magatartás nem bűncselekmény.

Végezetül a felülvizsgálati indítvány az elkövetéskori büntetőtörvény alkalmazását is kifogásolta. Az indítvány szerint az elbírálás időpontjában hatályos Btk.-t - a 2012. évi C. tv.-t - kellett volna alkalmazni, tekintve, hogy a II. rendű terhelt terhére megállapított bűncselekmények büntetési tételeinek felső határa az elkövetéskori és az elbíráláskori törvények szerint azonos, viszont a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége az elbírálás időpontjában hatályos törvény szerint a terheltekre kedvezőbb.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványra tett nyilatkozatában (BF.917/2015/1.) azt alaptalannak tartotta és a támadott ítéletek hatályában fenntartását indítványozta. Kifejtette, hogy a II. rendű terhelt fiatal korban és felnőtt korban elkövetett bűncselekményei esetén az általános, tehát a felnőttkorúakra vonatkozó eljárási szabályokat kell alkalmazni, márpedig ennek a járásbíróság eleget tett.

A II. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára észrevételeket tett, amelyekben a BH 1997/16. szám alatt közölt, valamint a Kúria Bfv.I.1128/2013. számú ügyben hozott eseti döntésekre és a 4/1999. BJE-re is utalva fenntartotta azt az álláspontját, hogy a II. rendű terhelt ügyében nem az általános szabályok szerint, egyesbírónak, hanem a fiataalkorúak bíróságának, tanácsban kellett volna eljárnia, függetlenül attól, hogy az ügyben felnőttkorú terhelt ellen is folyt eljárás.

- - -

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen, és a Be. 423. § (1), (4) és (5) bekezdésében meghatározott terjedelemben bírálta el, és megállapította, hogy a felülvizsgálati indítvány nem alapos:

Töretlen az ítélkezési gyakorlat atekintetben, hogy amennyiben a valamely terheltnek a fiataalkorúként, majd felnőttkorúként elkövetett bűncselekményeit egy eljárásban bírálják el, úgy az elbírálás a felnőttkorúakra irányadó büntetőeljárás szabályai szerint történik. Kétféle eljárási szabályt ugyanis ugyanabban az ügyben alkalmazni nem lehet. A felnőttkorúakra vonatkozó büntetékiszabási szabályok önmagában is kizárják a fiataalkorúakra vonatkozó eljárási szabályok alkalmazhatóságát felnőttkorú terhelttel szemben. Így van ez akkor is, ha a folytatólagosság körébe tartozó, vagy folyamatos elkövetéssel megvalósuló természetes egységként értékelendő bűncselekményeknek csak az egyes részselekményeit követte el az elkövető fiataalkorúként.

Azt a felülvizsgálati indítvány sem vonja kétségbe, hogy a II. rendű terhelt a támadott jogerős ítélettel elbírált, a kábítószerrel visszaélésnek különbözőképpen minősülő bűncselekményeit részben már felnőttkorában követte el, tehát az ő esetében nem történt eljárási szabálysértés azáltal, hogy ügyét első fokon a járásbíróság egyesbíróként eljárva bírálta el. Miután a terhére rótt bűncselekmények büntetési tétele 8 évnél rövidebb tartamú, az ő esetében minden más körülménytől függetlenül az ügy ülnökök közreműködése nélküli elbírálására a Be. 14. § (1) bekezdése lehetőséget ad.

A II. rendű terhelt esetében tehát az eljáró bíróság megalakításával összefüggő, a Be. 373. § (1) bekezdés II. a) alpontjában írt feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés - ami egyszersmind a felülvizsgálat alapja lehet - nem valósult meg.

Mindezek értelemszerű következménye, hogy az ügyben eljáró ügyész személyét illetően fel sem vethető az, hogy az eljárásból bármely

okokból kizárt lenne, ezáltal a Be. 373. § (1) bekezdés II. d) alpontjában meghatározott eljárási szabálysértés történt volna. Mellesleg nincs a peradatok között arra vonatkozó adat sem, hogy az ügyben eljáró ügyész nem felelt meg a Be. 449. § (1) bekezdésében meghatározott követelménynek, azaz nem rendelkezett a fiataalkorúak ügyében eljárásra feljogosító felettes ügyész általi kijelöléssel.

- - -

A Be. 417. § (1) bekezdésének és 423. § (4) bekezdésének összeolvasásából következik: a Kúria a felülvizsgálati eljárást kizárólag a felülvizsgálati indítvánnyal érintett terhelt vonatkozásában, a határozatnak e terheltre vonatkozó részében folytathatja le és vizsgálhatja a Be. 416. §-ában felsorolt felülvizsgálati okokat, ezek között a Be. 373. § (1) bekezdés I. b), c) alpontjában, illetőleg II-IV. pontjában meghatározott eljárási szabálysértések megtörténtét is. Ehhez képest a felülvizsgálati indítványban támadott határozat Be. 428. § (2) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezésére is csak annak a terheltnek a vonatkozásában kerülhet sor, akit érintően a felülvizsgálati indítványt előterjesztették és akivel kapcsolatban a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt valamely eljárási szabálysértés megvalósult (BH 2000.533.; BH 2006.42.).

Kétségtelen, amennyiben a felnőttkorú és fiataalkorú elkövetők bűncselekményeit azok összefüggése folytán egy eljárásban bírálják el, a fiataalkorúakra vonatkozó büntetőeljárási szabályok szerint kell eljárni [Be. 448. § (4) bekezdés]. Ilyenkor tehát a felnőttkorú elkövetővel szemben is a Be. 448. § (2)-(3) bekezdés szerinti összetételben jár el a bíróság.

Az az eljárási szabálysértés azonban, hogy a fiataalkorú és felnőttkorú terheltnek egy eljárásban elbírált bűncselekményét vagy bűncselekményeit a felnőttkorúakra vonatkozó - általános - büntetőeljárási szabályok szerint, a Be. XXI. Fejezet rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva bírálja el a bíróság, kizárólag a fiataalkorú terhelt eljárásjogi helyzetét érintő eljárási szabálysértés. A fent kifejtettek következtében ezért a felülvizsgálati indítványnak valamennyi bűncselekményt fiataalkorúként elkövető VIII. rendű terheltre vonatkozó az a hivatkozása, miszerint nem a fiataalkorúakra vonatkozó eljárási szabályok szerint alakult meg és járt el a járásbíróság, a jelen felülvizsgálati eljárásban közömbös, a II. rendű terhelt esetében a felülvizsgálat alapja nem lehet.

E körben arra is utal a Kúria, hogy a 4/1999. BJE-nek a védői észrevételekben idézett része az ítélet jogereje előtti eljárásjogi helyzetre vonatkozik, ahol a másodfokú bíróságnak teljes körű felülbírálati kötelezettsége van. A felülvizsgálati eljárásban

viszont a Be. 423. § (4) bekezdése szerint a teljes körű felülbírálat kizárt, a felülbírálat csak a határozat felülvizsgálattal érintett részére és a felülvizsgálati indítványban megjelölt okra vonatkozhat. Továbbá a Be. 423. § (5) bekezdésében írt hivatalbóli felülbírálati kötelesség a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti felülvizsgálati okokat illetően is kizárólag a felülvizsgálati indítvánnyal érintett terheltre vonatkoztatható.

A védői észrevételekben felhívott eseti kúriai határozat pedig éppen az imént kifejtetteket támasztja alá, tekintve, hogy a fiataalkorú terheltet érintő felülvizsgálati indítvány alapján a bűncselekményt fiataalkorúként elkövető terheltre és csak e terheltre nézve helyezte hatályon kívül a Kúria a jogerős határozatot azért, mert vele szemben a felnőttkorúakra vonatkozó eljárási szabályok szerint járt el a bíróság.

Bár ennek a II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa szempontjából nincs különösebb jelentősége, az indítványban felhívott érvekre figyelemmel megjegyzi a Kúria, hogy a Be.-nek az elsőfokú elbírálás időpontjában is hatályos 446. §-a értelmében a fiataalkorúakkal szemben folytatott büntetőeljárásban a Be. általános rendelkezései érvényesülnek, amennyiben a fiataalkorúakra vonatkozó XXI. Fejezet ettől eltérő rendelkezést nem tartalmaz. A Be. 448. §-ának a fiataalkorúak bírósága összetételére vonatkozó szabálya nem tartalmaz eltérést a Be. 14. § (1) bekezdésében foglalt attól az általános szabálytól, miszerint a járásbíróság akkor jár el egy hivatásos bíróból és 2 ülnökből álló tanácsban, ha a bűncselekményre a törvény 8 évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel; egyéb esetben [a (4) bekezdésében szabályozott öttagú tanács alakításának lehetőségétől és a (3) bekezdés első fordulata szerinti lehetőségtől eltekintve] ülnök közreműködése nélkül (egyesbíróként) jár el. A Be. 448. § (2) bekezdése a hivatásos bíró személyére, a (3) bekezdése pedig értelemszerűen tanácsban való eljárás esetén az ülnökök személyére vonatkozóan rendelkezik.

Ehhez képest az adott ügyben, miután az elbírált bűncselekmények kivétel nélkül 8 évnél rövidebb tartamú szabadságvesztéssel fenyegetettek, még a fiataalkorú terheltre vonatkozólag sem lenne kifogásolható, hogy a járásbíróság vele szemben nem tanácsban, pedagógus ülnök és egy további ülnök részvétele nélkül járt el. Arra pedig nem merült fel adat, sőt erre a felülvizsgálati indítvány sem hivatkozott, hogy az ügyet elbíráló járásbíróság egyesbírája nem volt az Országos Bírósági Hivatal elnöke (illetőleg jogelődje) által a fiataalkorúak elleni eljárásra kijelölt bíró.

A felülvizsgálati indítvány anyagi jogszabálysértésre hivatkozó érvei sem megalapozottak.

Kétségtelen, a jogerős ítéletek felülvizsgálati eljárásban is irányadó II/1. és II/2. pontjaiban megjelölt tényállása szerint a II. rendű terhelt 18. életévének betöltését megelőzően (is) adott át csekély mennyiségű kábítószer olyan személyeknek, akik ekkor még nem töltötték be a 18. életévüket. Ez a magatartás az elkövetés időpontjában hatályos régi Btk. 282/A. § (1) bekezdésébe illeszkedő és a kábítószer csekély mennyisége folytán a (6) bekezdése szerint minősülő vétség megállapítására alkalmas. A törvény e §-a ugyanis a bűncselekmény létrejöttét nem köti a tettes életkorához. E bűncselekmény elkövetője tehát gyermekkorú személyt kivéve (régii Btk. 23. §) bárki, így a II. rendű terhelt is lehet. E bűncselekmény megvalósulása szempontjából nincs jelentősége annak sem, hogy milyen életkorú az a személy, akinek a részére a kábítószer átadása történik; ez lehet akár 18. életévét be nem töltött személy is. Megjegyzendő, ugyanígy büntetendő ez a cselekmény az elbírálás időpontjában hatályos Btk. - a 2012. évi C. tv. - 176. § (1) bekezdése és (6) bekezdése szerint is.

Kétségtelen, másként minősül, azaz súlyosabb megítélésű a II. rendű terheltnek a 18. életévének betöltését követő mindazon cselekménye, amikor a 18. életévét be nem töltött személy részére - esetenként az iskola területén - adott át kábítószer csekély mennyiségben [régii Btk. 282/B. § (2) bekezdés, (7) bekezdés b) pont]. Ez azonban nem változtat azon, hogy a II. rendű terhelt bűncselekményt követett el akkor is, amikor 18. életévének betöltését megelőzően adott át kábítószer 18. életévüket be nem töltött személyek részére.

E körben tehát az eljáró bíróságok a büntető anyagi jogszabályok megsértése nélkül állapították meg a II. rendű terhelt bűnösségét, következésképp a jogerős ítélet Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazásával történő megváltoztatására és a terheltnek e bűncselekmények miatti felmentésére nincs alap.

- - -

Anyagi jogszabálysértésre hivatkozott a felülvizsgálati indítvány, amikor a II. rendű terhelt cselekményeinek az elkövetésükkor hatályban volt régi Btk. alkalmazásával történt elbírálását kifogásolta az elbíráláskor hatályos Btk. alkalmazása helyett.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja értelmében felülvizsgálati ok, ha a büntető anyagi jogszabály jogi minősítés körén kívüli ún. más szabályának megsértése miatt a terhelttel szemben törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak. Ez az anyagi jogszabálysértés tehát csak abban az esetben vezethet a

jogerős ügydöntő határozat Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján történő megváltoztatásához, ha a büntetés nemének és/vagy tartamának törvényes voltát érinti, avagy a kiszabott büntetés, illetőleg az alkalmazott intézkedés önmagában a törvény büntetés kiszabására vonatkozó mérlegelést nem tűrő rendelkezését sérti.

A Btk. 2. § (1) bekezdésének főszabálya szerint a bűncselekményt az elkövetésének időpontjában hatályban lévő büntetőtörvény szerint kell elbírálni. Ehhez képest törvényi kivétel a 2. § (2) bekezdése, miszerint az elbíráláskor hatályos törvényt akkor kell alkalmazni, ha aszerint az adott cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el.

A konkrét esetben a II. rendű terhelt elbírált valamennyi cselekménye az elbírálás idején hatályos Btk. szerint is bűncselekmény, ez tehát az elkövetéskor hatályos szabályok alkalmazásától való eltérésre nem ad okot.

Helyesen utal a felülvizsgálati indítvány arra, hogy a II. rendű terhelt által elkövetett és halmazatot alkotó bűncselekmények halmazati büntetési tételének felső határa az elkövetéskor és az elbíráláskor hatályos büntetőtörvényt tekintve is azonos. Emellett azonban a büntetés kiszabása szempontjából, ezáltal az elbírálás szempontjából jelentős a büntetési tétel alsó határa is, minthogy a büntetés kiszabása ennek figyelembe vételével történhet, az alsó határ átlépésére pedig csak az enyhítő rendelkezés alkalmazása mellett kerülhet sor.

Az adott ügyben az elbíráláskori törvény a büntetési tétel alsó határát illetően a II. rendű terheltre nézve hátrányosabb. A halmazati büntetés alsó határa ugyanis a halmazatban álló legsúlyosabb bűncselekmény büntetési tétele alsó határát jelenti. Ez az alsó határ az elkövetéskori törvény - tehát a régi Btk. 282/B. § (7) bekezdés b) pontja - szerint, azonosan a generális minimummal két hónapi, míg az elkövetéskori Btk. - 177. § (4) bekezdés első fordulata - szerint egyévi szabadságvesztés.

Nem kétséges, a II. rendű terhelt esetében az elbíráláskor hatályos Btk. szerint a régi Btk.-hoz képest kedvezőbb a határozott tartamú szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátás lehetősége, miután ez a lehetőség nem a büntetés végrehajtási fokozatához igazodóan a büntetés háromnegyed részének letöltése után, hanem a büntetés-végrehajtási fokozattól függetlenül a kétharmad részének letöltése után nyílik meg.

A jogerős ítélet a súlyosító és az enyhítő körülményeket figyelembe véve a II. rendű terhelt büntetését a halmazatban álló legsúlyosabb bűncselekmény büntetési tételkeretein belül, és az e büntetési tétel alsó határa, valamint középértéke közötti tartományban (a

büntetési tétel középértéke alatt) szabta ki. Miután az elbírálás idején sem változtak a büntetés kiszabásánál jelentős körülmények, ezt a büntetéskiszabási elvet megőrizve az elbíráláskori törvény alkalmazása mellett feltétlenül 1 év 8 hónapi szabadságvesztésnél lényegesen súlyosabb büntetés kiszabására került volna sor. A feltételes szabadságra bocsátás elbíráláskori kedvezőbb lehetőségét ezért közömbösíti az, hogy az elbírált bűncselekmény halmazati büntetési tételkeretének alsó határa az elbíráláskori törvény szerint kedvezőtlenebb az elkövetéskori törvényhez képest.

A feltételes szabadságra bocsátás kedvezőbb lehetősége ezért nem ad elégséges alapot az elbírálás idején hatályos büntetőtörvény alkalmazására (4/2013. BK vélemény), mert összhatásában a II. rendű terhelt esetében a bűncselekményeinek elbírálása időpontjában hatályos büntetőtörvény alkalmazása nem eredményezhette volna a bűncselekményeinek enyhébb elbírálását. Következésképpen az elkövetéskori törvény alkalmazása vele szemben törvényes volt.

Egyébként is a Btk. 2. §-ának téves alkalmazása a II. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetés nemére és mértékére nem lenne semmilyen kihatással, ezért az a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában írt felülvizsgálati ok megállapítására nem is alkalmas (BH 2005.269.). A büntetés kiszabása alatt ugyanis a büntetési nem megválasztását és a büntetési tartam vagy mérték meghatározását kell érteni. A feltételes szabadságra bocsátás pedig nem a büntetés kiszabásához, hanem annak végrehajtásához kapcsolódik és a büntetés végrehajtása során tanúsított magatartás függvénye csupán.

Ehhez képest az a körülmény, hogy a Btk. 2. §-ának esetleges téves alkalmazása folytán a terhelt a feltételes szabadságra bocsátás szempontjából kedvezőtlenebb helyzetbe kerülhet, nem jelenti azt, hogy vele szemben törvénytörő büntetést szabtak ki.

- - -

A fent kifejtettek miatt a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt és az indítványban megtámadott határozatokat a II. rendű terhelt tekintetében a Be. 426. § alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria végzése ellen a fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki. Az ismételt felülvizsgálati indítvány benyújtására vonatkozó tájékoztatás a Be. 417. § (3) bekezdésén és 421. § (3) bekezdésén alapszik.

Budapest, 2015. december 1.

dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, dr. Belegi József s.k. a
tanács elnöke, dr. Székely Ákos s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő
SzP